

Т. М. ВОЗНИЙ
СТИЛІСТИЧНІ МОЖЛИВОСТІ ДІЄСЛІВНОГО СЛОВОТВОРУ В СУЧАСНІЙ
УКРАЇНСЬКІЙ ЛІТЕРАТУРНІЙ МОВІ

Дієслово як частина мови характеризується не тільки великим лексичним багатством, а й різноманітністю словотворчих форм.

У мовознавчій літературі звертається увага на стилістичну роль словотвірних засобів національної мови, які повинні бути об'єктом дослідження як загальної, так і часткових стилістик¹.

Вивчення стилістичних можливостей явищ словотворення, як і стилістичного використання інших мовних явищ, можна провадити по-різному: в плані сучасного слововживання, з погляду історії певних форм, використання словотворчих типів у різних чи в одному стилі, жанрі тощо.

Недостатня увага до характеристики стилістичних можливостей словотворення української мови пояснюється двома причинами: по-перше, відсутністю в багатьох випадках системного вивчення словотвору української мови, зокрема дієслівного, по-друге, недостатньо розробленою методикою аналізу стилістичних властивостей словотвору.

У зв'язку з дослідженням стилістичного використання явищ словотворення постає цілий ряд питань: зокрема про єдність стилістично різнопланових компонентів словотвірної основи й словотвірного афікса, їх стилістичну диференціацію і конкретизацію, про відношення ступеня продуктивності словотвірного типу до ступеня його стилістичного навантаження, відношення метафорично вжитого слова чи слів до певного словотвірного типу і багато інших.

Дослідження стилістичних можливостей словотворення не повинно обмежуватися, на нашу думку, вивченням тільки словотвірної синонімії, антонімії, омонімії, хоч це надзвичайно цікаві й яскраві явища в мові. Воно повинно пов'язуватися і з різними питаннями семасіологічної чи лексикологічної інтерпретації новостворених слів, тому що і сам словотвір виявляє тісні зв'язки як з граматиною, так і з лексикою.

Стилістичні функції і можливості словотвору треба вивчати в межах словотвірних типів (і їх взаємозв'язків) як найменшої порівняльної величини при аналізі словотвору, а також у межах словотвірних розрядів, категорій, класів.

Термін «словотвірний тип» вживаємо в значенні: 1) лексико-семантична єдність; 2) єдність лексико-граматичного характеру словотвірної основи; 3) єдність афіксальних частин².

Дана стаття є спробою виявити деякі стилістичні можливості дієслів, утворених суфіксами **-ну(-ону-), -і(-оті-), -и(-ї-)**, що вживаються в жанрах художнього і розмовного стилю сучасної української мови.

Дієслівні утворення на **-ну (ти)**

Дієслівні утворення на **-ну (ти)** в українській мові можна поділити на дві групи: I — дієслова, що виражають стан, дію чи перехід до стану, названого твірною основою, і II — дієслова, що виражають одноразовість, раптовість дії.

Безпрефіксні дієслова недоконаного виду, що виражають стан, дію чи перехід до стану, названого твірною основою, у формах минулого часу вживаються звичайно без

¹ Пор.: І.К. Б і л о д і д , Стилістичне використання засобів словотвору, «Українська мова в школі», 1951, № 3, стор. 24—31; А.Н. Г в о з д е в , Очерки по стилистике русского языка, М., 1952, стор. 75—85; В.В. В и н о г р а д о в , Итоги обсуждения вопросов стилистики, «Вопросы языкознания», 1955, № 1, стор. 60—62, 64—66; В.С. В а щ е н к о , Стилістичні явища в українській мові, Х., 1958, стор. 24—47; І.І. К о в а л и к , Вчення про словотвір, Львів, 1961, стор. 67; А. И. Е ф и м о в , Стилистика художественной речи, М., 1961, стор. 40; І.Г. Ч е р е д н и ч е н к о , Нариси з загальної стилістики сучасної української мови, К., 1962, стор. 18, 264.

² І.І. К о в а л и к , Питання іменникового словотвору в східнослов'янських мовах у порівнянні з іншими слов'янськими мовами, ч. I, Львів, 1958, стор. 8.

суфікса **-ну-**, тоді як дієслова другої групи — доконаного виду зберігають суфікс **-ну-** у формах минулого часу.

У розмовній мові, а також зрідка в художній літературі, в дієсловах минулого часу недоконаного виду суфікс **-ну-** може зберігатися: «У старій серце *похолонуло*: як сиділа — так і прикипіла на місці» (Мирний); «Може, хто й не згадує весняну пору, може, хто *засліпнув* і не має зору?» (Малишко).

Дієслова першої групи, утворені від дієслівних основ, виражають довготривалу дію, стан — *сунути, тягнути*, тоді як відприкметникові дієслова передають становлення певної ознаки чи стану — *бліднути, жовкнути*. Дієслова таких типів звичайно вживаються у всіх стилях і жанрах: «Заклякнуло серце. Серце — як лід. Політком *вищух*. Політком *зблід*» (Бажан); «*Не кисни, не висни* — діла не буде» (Тичина).

Дієслова на **-ну(ти)**, що виражають одноразовість дії, здебільшого використовуються у розмовній мові, а також у художньому і публіцистичному стилях літературної мови. Відтінюючи стилістичне значення дієслів, утворених від вигуківих та звуконаслідувальних основ, форми на **-ну (ти)** найчастіше вживаються для передачі зорового, слухового сприймання: «Крізь хмару зірка із срібла То вирине, *мигне*, послуха, То заховається» (Тичина); «*Блиснуло* двічі тут підряд, І *грохнув* грім» (Тичина); «Погляне, зашаріється та й *блисне* очима так, аж тому серце стисне» (Рильський); «Прокіп *зиркнув* на неї допитливим оком» (Коцюбинський); «Ти руки звів, і *трісли* пута» (Малишко); «...ще обізвалася черга, *тьохнули* кулі, і Кошовий, хитнувшись, похилився на Сергія» (Стельмах); «*Стрельнуло* на вулиці ізнову» (Тичина); «А скажіть, кого ви такого бачили, щоб ото коли його *бахнуть* у лоб чимось незвичайним, так щоб він зразу зрозумів, чим його *бахнули*?» (Вишня).

Часто в поетичній мові дієслова ці використовуються для передачі динаміки, ритмічності певних дій, особливо пов'язаних із рухами: «*Рипнуло. Тупнуло*. Відьма іде!» (Олійник); «Лист *шелесне*, гілка *хрусне*, Пес загавка, фіртка *лусне*. — Абу-Касим знай тремтить» (Франко).

М. Бажан, наприклад, у поезії «Мазурка» ритмічність танку змальовує саме за допомогою дієслів на **-ну(ти)**: «Разом *прянуть, стануть* в пари, браво *грянуть*, рях-цях-цях!» (Бажан). Для стилю М. Бажана взагалі характерна посилена увага до звукопису і чіткого ритму. Динаміка його вірша досягається поряд із іншими засобами суфіксальними утвореннями на **-ну(ти)**: «Граната в двері. Змах один, Щоб навстріч *бухнув* димний вибух, Аж бризне скло в дзвенючих глибах. І цегла тяжко *грохне* з стін»; «Деся зовсім поруч *стукнув* кулемет, *Стьобнув* свинцем, жадібно й хитро *вщух*. Боець підвівся і подався вперед. *Змахнув* рукою. Смертоносний рух. Удар. Вогонь. Осколків лютий свист. Тяжким розкотом рушила луна».

Словотвірний тип **-ну(ти)** на виявлення конкретної різкої дії поширений у всіх стилях, проте найбільше в усному, художньому і публіцистичному.

Наприклад: «Й по ногах *рубнули*» (Тичина); «Черниш, зціпивши зуби, *вихнув* гранатою» (Гончар); «Камінь усім своїм тягарем *шарпнув* його підойму і вирвав з рук» (Франко).

Стилістична активність і продуктивність словотвірних типів залежить і від здатності утворювати неологізми. Таку властивість виявляють деякі словотвірні типи одноразових дієслів на **-ну(ти)**, особливо із значенням одноразової конкретної дії. Як художні неологізми використовують їх І. Котляревський, П. Тичина, О. Вишня, С. Олійник та ін.: «Пером в папері як *писнеш*» (Котляревський); «*Дихнем* хоч раз колишнім дихом, *грошнем* свободоньку за гріш» (Тичина); «*Бомбоклюнуть* вам не вдасться» (Тичина); «І його прекрасні сценічні дані, і такий голос, що може й голубом воркувати, може й у «Отелло» так *трагікнуть*», що тріпочеться не тільки Дездемона, а й суфлер у будці» (Вишня); «*Тормознула* лекцій цикл, не допре качалку» (Олійник).

Дієслівні утворення на **-ону(ти)**, **-ену(ти)**

Поряд із дієсловами на **-ну(ти)**, що виражають одноразовість дії, в українській мові

вживається кількадесят дієслів для вираження інтенсивності, енергійності дії. Ці значення часто супроводяться іншими додатковими семантико-стилістичними відтінками.

Так, частина дієслів на **-ону (ти)** виражає моментальність дії: «Тихо було увечері, коли вчулася ступа чиясь і щось *мигнуло* мимо віконця» (Вовчок); «А ліпших вішають, — немов би жартома *шпигнула* Роксолана» (Ільченко); «Щипне травиці, махне хвостом, *крутонеться*, мукне» (Вишня).

Розмовне походження дієслів на **-ону (ти), -ену (ти)**, інколи їх метафоричність надають інтенсивній дії відтінку згрубілості: «З усієї сили *лупонув* виваженою рукою у вухо» (Стельмах); «Німці обходять нас! — моторошно *різонув* чийсь голос» (Стельмах); «Отці преподобні під приводом Миколи *Ревонули* райської» (Еллан).

Генетичний зв'язок суфікса **-ону(-ену-)** з суфіксом **-ну-** на позначення одноразової, часто раптової дії відбивається на семантиці дієслів із суфіксом **-ону- (-ену-)**, підсилюючи ці значення різними відтінками інтенсивності: «Якась сила *шарпонула* Свиридом» (Коцюбинський); «*Гримонув* у ніч: — По конях! — червона курява знялась» (Малишко); «Хтось так сильно *двигонув* пана Демида під лікоть, що меткий стрілець дав на цей раз хука» (Ільченко); «Німці, зім'яті несподіваним ударом, вже швидко і полохливо *дремнули* до села» (Собко).

У художній літературі дієслова на **-ону (ти), -ену (ти)** порівняно широко використовуються у творах на воєнну тематику. Передусім це стосується дієслів *рубонутти, струсонутти, різонутти, лупонутти, сіконутти, стрясонутти, рвонутти*³.

Форми даного типу використовуються не тільки у прозових творах, але проникають і в поезію: «Годі зламать стрункий порив польоту, І, ревучи, *рвонутись* віражем, І розстрілом коротким, як ножем, Метал і м'ясо враже розпороти» (Бажан).

Значення одноразовості, дуже часто поєднане з інтенсивністю, не дає змоги повторювати дієслова даного типу в одному реченні, хоч зрідка трапляються і такі випадки: «Ну, правда, бісів син меткий. Як *сягонув* та *сягонув*, то так до волості біг, що й конем не наздогнав би» (Збанацький).

Дієслівні утворення на **-і (ти)**

Дієслова на **-і (ти)** в українській мові утворюються від іменникових, прикметникових, вигуківих і дієслівних основ.

З-поміж відіменникових утворень на **-і (ти)** виділяються дієслова, що мають значення «бути, здаватися чи ставати подібним до іменника, названого твірною основою». Переважно це форми, утворені від іменників, що означають назви частин дня, пір року, соціально-побутові назви: «Стукоче кінь об сніг, об лід. Минає ніч. *Зоріє* схід» (Бажан); «Тут я родилась... тут *сиротіла*... тут і вмру» (Вовчок).

До емоційно-забарвленої лексики, широко вживаної в розмовній мові, належать дієслова, утворені від іменників — міфічних назв, назв тварин, птахів: «Матьоха *сатанів*» (Головка); «...бач як начитався, аж очі *обараніли*» (Васильченко).

Відприкметникові утворення на **-і (ти)** в українській мові мають два значення: а) робитися чи ставати щодо якості таким, як визначено твірною основою і б) виднітися, видаватися щодо якості таким, як на це вказує прикметникова основа. Часто одне й те саме дієслово поєднує в собі обидва значення, особливо це виявляється у словотвірному типі, твірною основою в якому є прикметники із значенням кольору: «Із-за лісу, з-за туману, Місяць впливає, *червоніє*, круглолиций, горить, а не сяє» (Шевченко); «Гомоніла Україна, Довго гомоніла, Довго, довго кров степами Текла, *червоніла*. Текла, текла, та й висохла. Степи *зеленіють*, Діди лежать, а над ними Могили *синіють*» (Шевченко).

Відприкметникові утворення на **-і (ти)** у багатьох випадках є синонімічними у відношенні до інших структурних типів дієслів. Так, дієслова на **-і (ти)** із значенням «робитися чи ставати щодо якості таким, як визначено твірною основою», у багатьох випадках є синонімічними з дієсловами на **-а (ти)**, утвореними від вищого ступеня

³ Пор.: «Курс історії української літературної мови», т. II, за ред. І.К. Б і л о д і д а, К., 1961, стор. 258.

прикметників: *чорніти* — *чорнішати*, *червоніти* — *червонішати*, *синіти* — *синішати* тощо.

Дієслова на **-і (ти)** із значенням «видаватися щодо якості таким, як на це вказує прикметникова твірна основа», часто синонімічні з утвореннями на **-йтися**⁴. Наприклад: «*Зазолотились, засиніли*, заграли в семибарвній грі Гранітних сходів мокрі схили, Майданів камені старі» (Бажан); «*Зеленяться* очерети й верби» (Яновський); «*Повітря прозоріло*» (Мирний); «*В нас і сміх прозориться*» (Рильський). Дієслова *біліти*, *червоніти* у художньому контексті можуть сприйматися не тільки як утворення від якісних прикметників, а й як утворення від субстантивованих прикметників, наприклад, *біліти* «належати білим (білогвардійцям)»: «Наближалось до кінця літо 1919 року. Увесь український південний захід *білів* швидко, мов від прокази. Втрачені були вже Вінниця, Бердичів, Рудне» (Довженко).

Поряд із загальноновживаними дієсловами, утвореними від основ якісних прикметників, що виражають кольори, звертають на себе увагу деякі неологізми, утворені від основ відносних прикметників: *бронзовіти*, *оло-в'яніти*, *маковіти*, *скляніти*, *буряковіти* тощо. Дієслова подібного типу розкривають семантику порівняння з назвою, вираженою іменником, від якого утворено дієслово. Наприклад: «Все живе *чавуніло* від нещадної тріскучої спеки» (Головка); «Сидять вечорами тихими, поважні, сивобороді, *Бронзовіють* високі чола, стиснуті в думі уста» (Малишко); «Кров відливає їй від обличчя, але зараз же щоки знову *буряковіють*» (Собко)⁵. Відприкметникові утворення на **-і (ти)** використовуються в значенні «робитися щодо смакових, дотикових, нюхових, слухових відчуттів таким, як на це вказує прикметникова твірна основа»: «мов ягоди круглі й разючі, *Бубнявіють*, повняться й ситяться в тучі, Яка перегнула за небокрай» (Бажан); «...у боротьбі *зміцніє*» (Стельмах); «А небо розкружляло. У кілька сот кругів, а потім повернуло, і шум *подаленів*, шум *даленів*» (Тичина); «Пливе з озер мережаний туман, І *духмяніють* папороті трутні» (Бажан); «Лейтенанте, — *тверезіє* п'яний поліцай...» (Стельмах); «*скаженіє* Дмитро» (Стельмах); «Кивала на ходу і теж *ніяковіла*» (Гончар); «Деякі вже навіть *встарілись*, і лікар зміцнив їх молодими щепами» (Гончар).

Відвигукові словотвірні типи дієслів на **-і (ти)** звичайно використовуються для передачі звукових, рідше зорових явищ: «Буйний вітер замовк, пролетівши, Але арфа ще довго *бриніла*» (Леся Українка); «Знову вперто *задуднів* «максим», і кулі зацокали по мокрому ґрунті» (Стельмах); «*Рипить* підлога повагом, *скриплять* кульгаві двері» (Бажан); «Вогнем *фахтить*, а з нього ще вогненні кулі, як рої бджіл, вилітають» (Стельмах).

Дієслівні утворення на **-оті (ти)**, **-ота (ти)**, **-оні (ти)**

В українській літературній мові вживаються дієслова на **-оті (ти)**, **-ота (ти)**, утворені звичайно від вигукових основ, що виражають ритмічність багаторазової дії. У художній стиль вони потрапляють із розмовної мови.

За допомогою цих форм можна передати спосіб мовлення, звичайно незрозумілий, схарактеризувати мову як сукупність певних звуків: «Наче мовник, чужою мовою *заджеркотів* поживклий клен надо мною» (Тичина); «знов *зацокотіла* Одарка» (Тулуб); «поміж деревами *зашварготіла* чужинська мова» (Стельмах); «Обійняв комірника, щось *бурмоче* і гика» (Олійник).

Значно ширше поле дієслівних звуконаслідувальних утворень на **-оті (ти)**, **-ота (ти)** із значенням повторюваних явищ: «Кулі тонко *зумкотіли* над її головою» (Гончар); «*Туркотять* колеса» (Стельмах); «Війна тут стала табором тривалим на крейді Дувра й на піску Кале, І *гуготіло* над движким каналом три рази в день її ревіння зле» (Бажан).

Словотвірні типи дієслів на **-оті (ти)**, **-ота (ти)**, які передають зорові ритмічні явища, менш продуктивні: «Надворі Багрець вечірньої зорі Палав, мигтів, *палахкотів*, як шовк веселих прапорів» (Бажан); «З-під їхніх крил злобно *зафакотіли* вогники» (Стельмах).

⁴ Пор.: Л. А. К о р о б ч и н с ь к а , Синонімічні дієслова на **-ти** і **-тися** в українській мові, «Лексикологія та лексикографія», т. II, К., 1966, стор. 24.

⁵ Пор.: «...наливається буряковим соком дід» (Стельмах).

Експресивністю позначені в українській мові дієслівні утворення на **-(он) і (ти)** типу *стугоніти, гугоніти, жебоніти, бубоніти, гомоніти*, які характеризують невиразні, але інтенсивні щодо сили звуки: «Опівночі земля *застугоніла*. І силует їздця відбився у ріці» (Бажан); «Та що там чутки: від учора весь обрій на заході глухо гримить, *стугонить*» (Гончар); «Хай *гугонять* ключі напружено і густо, Прозористі бурштинові ключі» (Бажан); «Певно, якась бурлачка, — *гомоніли* парубки» (Нечуй-Левицький); «Дітвора *бубонить*, регочеться» (Вовчок).

Дієслівні утворення на **-и (ти)**

Дієслівні утворення на **-и (ти)** в сучасній українській мові займають одне з перших місць щодо кількості лексем. Серед багатьох відіменникових словотвірних типів на увагу в стилістичному плані заслуговують тільки деякі утворення. Пор., наприклад, як М. Стельмах використав форми *плямитися* (словотвірний тип із значенням «покриватися тим, на що вказує твірна основа») і *половинити* (словотвірний тип із значенням поділу на частини): «Тепер я всіх партизанів знищу! — в тяжкому гніві *плямилось* обличчя обергрупенфюрера» (Стельмах); «Тепер кожної ночі прямував манівцями на схід зі своїм єдиним товаришем — наганом; вбирив у себе страждання людей і сам чорнів од ваги того лиха, що *половинило* людей, закипало пожежами, тужило важкими, мов камінь, сльозами» (Стельмах).

Більшість дієслів із значенням «бути кимсь, ставати подібним до того, що названо твірною основою іменника», у сучасній українській мові утворюється суфіксом **-ува- (-юва-)**, рідше **-и-**. Часто у мові використовуються синонімічні паралельні утворення з цими суфіксами в одному і тому ж значенні. Проте є випадки, коли в дієсловах даного типу вживається тільки один із цих суфіксів, що викликано, зокрема, фоно-морфологічною структурою слова. Наприклад, дієслова з суфіксом **-и-**: *хліборобити, землячити, варначити, жебрачити* і под.: «Влітку *хліборобив*, а взимку заробляв на шахтах» (Грінченко); «Тих не бачив, коли уральську мідь топив, Коли за Яїком *варначив*» (Бажан); «Він не просив. Не скарживсь, не *жебрачив*, — Втупивши погляд в землю» (Бажан).

У радянський період названі словотвірні типи поповнилися і деякими неологізмами: *партизанити* (Стельмах), *куркулити* (Микитенко), *дипломатити* (Тичина, Рильський), *сфутуриститися* (Вишня), *титанитися* (Тичина) тощо. Наприклад: «Будеш *партизанити* — і нас забирай» (Стельмах); «Кого ми *куркулимо*? Хай тому розум *скуркулить*» (Микитенко).

Відприкметникові утворення на **-и (ти)** звичайно виступають із значенням «робити таким, як на це вказує твірна основа»: «...бачить, як кров наповнює суху вибоїнку, темною *чорнить* дорогу» (Стельмах); «*Гострив* щодня, бо й *тупив* щодня, від каїнів усяких одбиваючись» (Ільченко).

Частина відприкметникових утворень на **-и (ти)** використовується для характеристики процесу мовлення: «І таке *загнушавили* щось» (Тичина); «Посмоктуючи цигарку, *шекерявив* якусь побрехеньку Полікарп Сергієнко» (Стельмах).

Процес мовлення може характеризуватися і складними дієслівними формами типу *славословити, гострословити, злословити*.

Значення інтенсивності з різними відтінками: наполегливості, ретельності при виконанні якоїсь дії, виконання дії з певними труднощами виражається віддієслівними і відвигуковими дієсловами на **-ор-и (ти), -ол-и (ти), -ач-и (ти), -ас-и (ти), -ат-и (ти), -ос-и (ти), -ел-и (ти)** тощо. Утворені лексеми мають здебільшого розмовний відтінок і використовуються в художньому мовленні: «А колись у тюрмах за тютюновий дух до смерті *дубасили*» (Стельмах); «Та Микита, вже не глупий — Тягне, шарпає, *термосить*, Аж Лев крикнув: «Досить!»» (Франко); «Коли ж це з-за цукрового заводу верхових з п'ятеро, і просто степом *тюпачать*» (Головка); «Іграшковий паровозик *цурпелив* за собою шість чи вісім цяцькових вагончиків» (Загребельний); «...побільше *колошматити* фашистів» (Довженко).

Стилістично вагомими є непродуктивні словотвірні типи на **-ан-и(ти), -ен-и(ти)**, що виражають звичайно інтенсивне виконання якоїсь дії — *пуганитися, торганитися*,

барабанити, тарабанити: «Гармати, транспорти, кухні *плуганились* поміж піхотою» (Гончар); «Добра баба в хаті, як добра квочка... *тарабанила* сваха, заплутуючись в думках» (Нечуй-Левицький).

Словотвірна життєвість і активність різних словотвірних засобів вимірюється не тільки здатністю вживання новоутворених слів у різних стилях як у прямому, так і в метафоричному слововжитку, але й здатністю утворювати різного типу неологізми. За допомогою суфікса **-и-** в українській мові створено велику кількість дієслів-неологізмів, різних словотвірних типів з відтінками стилістичних значень. Неологізми є кількох видів: а) індивідуально-письменницькі утворення; б) неологізми радянської дійсності, використані в різних жанрах і стилях літератури; в) розмовні, обласні слова, не засвідчені словниками, але введені окремими письменниками в художній ужиток.

Найбільшу кількість індивідуально-письменницьких неологізмів у наш час створив П. Тичина: *всніжити, тучитися, перепрозоритися, узоритися, каблучитися, муза неомузена, збільшовичена ера, наструнений, тонити, спіралити, дипломатити, паралелитися, навугинитися, титанитися, вітрилити, аулитися, лірити, обезхмарити, жититися, історити, вітрюжити, забурунити* тощо; такого типу неологізми є також у В. Еллана: *розоранжерейти, переярити*; у М. Рильського: *дипломатити, чалити*; у художніх творах М. Бажана зустрічаємо поряд із неологізмами типу *прострумити* — лексеми термінологічного типу *окислитися*: «*Окислився* метал. Зазеленіла мідь».

Неологізмів на **-и (ти)**, вжитих переносно з відтінком іронії, найбільше в гуморесках і памфлетах. Наприклад, у О. Вишні: *заплужанитися, політпросвітитися, силуетити і засилуетити, присусідитися* поряд із загальноновживаним *присусідити*, у С. Олійника: *футболити, пересобачити*.

Вивчення стилістичних можливостей дієслівних суфіксальних утворень на **-ну (ти), -і (ти), -и (ти), -ї (ти)** в сучасній українській літературній мові дає підставу висловити деякі загальні міркування:

1. Самі по собі дієслівні афікси здебільшого не мають стилістичного значення і тільки в поєднанні з відповідними твірними основами набувають його. Проте деякі суфікси чи префікси з природи стилістично забарвлені (наприклад: **-ону(-ену-), -оті-, -ота-, -оньки-, -усі-, -ки-, -очки-, -унечки-, -уні-** тощо). Звичайно вони поєднуються з однотипними твірними основами.

2. Вихідною величиною при вивченні стилістичних можливостей дієслівного словотвору повинні стати певні групи дієслів, які формують відповідний словотвірний тип.

3. За допомогою словотвірних засобів (префіксації, суфіксації, основоскладання) утворюється велика кількість дієслів, багатогранних щодо своєї лексико-семантичної структури, характеру твірних основ, а також стилістичного навантаження.

4. Яскраве стилістичне навантаження мають словотвірні типи з похідними дієслівними суфіксами: **-ону(-ену-), -оті-, -ота-, -оні-, -ка-, -ча-, -нича-, -ича-, -ствува-, -ірува-, -ирува-** тощо.

5. Найбільшу експресивність виявляють групи дієслів з вигуківими, звуконаслідувальними основами, а також утворення від іменників відвигукового походження.

6. Синонімічність, омонімічність та антонімічність у межах дієслівного словотвору треба розглядати не в окремих дієсловах з тим чи іншим суфіксом або префіксом, а на рівні словотвірних типів і їх синонімічних, антонімічних та омонімічних зв'язків.

7. Вивчення стилістичних можливостей словотворення української мови допоможе виявити специфічні особливості української мови, зокрема в її порівнянні з іншими слов'янськими мовами.